

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination January -2026

Course : MASKT
Subject Code : MASKT-06
Subject Name : મેઘદૂતમ્ અને ઉત્તરરામચરિતમ્

Date : 21/02/2026
Time : 11:30am to 01:45pm
Duration : 02.15 Hours
Max. Marks : 70

- પ્રશ્ન-1 (અ) નીચે આપેલ શ્લોકનું ભાષાંતર કરો. (કોઈ પણ બે) 10
1. કશ્ચિત્ કાન્તાવિરહગુરુણા સ્વાધિકારાત્ પ્રમત્તઃ
શાપેનાસ્તંગમિતમહિમા વર્ષભોગ્યેણ ભર્તુઃ।
યક્ષશ્ચક્રે જનકતનયાસ્નાનપુણ્યોદકેષુ
સ્તિગ્ધચ્છાયાતરુષુ વસતિં રામગિર્યાશ્રમેષુ॥”
 2. પુરા કવીનાં ગણનાપ્રસન્નગે કનિષ્ઠિકાધિષ્ઠિતકાલિદાસા ।
અધાપિ તત્તુલ્યકવેરભાવાત્ અનામિકા સાર્થવતી વભૂવ ।
 3. નિસૃષ્ટાર્થો મિતાર્થચં તથા સન્દેશહારકઃ ।
કાર્યં પ્રેષ્યસ્ત્રિધા ઇતો ઇત્યશ્વાપિ તથા વિધા ॥
 4. જાતં વંશે ભુવનવિદિતે પુષ્કરાવર્તકાનાં જાનામિ ત્વાં પ્રકૃતિપુરુષં કામરૂપં મધોનઃ ।
તેનાર્થિત્વં ત્વયિ વિધિવશાદ્ દૂરબન્ધુર્ગતોઢહં યાઙ્ઙ્વા મોઘા વરમધિગુણે નાધમે લબ્ધકામા ॥
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો. 04
1. પ્રત્યયાદાશ્વસન્ત્યઃ પ્રત્યયાત્ પ્રિયાગમનવિશ્વાસાત્ ।
 2. સેવિષ્યન્તે નયનસુભગં રથે ભવન્તં બલાકાઃ ॥
 3. પ્રાપ્તિઃ પ્રાકામ્યમીશિત્વં વિશિત્વચાષ્ટસિદાયઃ ॥
 4. પ્રાપ્તે મિત્રે ભવતિ વિમુખઃ કિં પુનર્યસ્તથોઙ્ઙૈઃ ॥
- પ્રશ્ન-2 મેઘદૂતમ્નો કથાસાર સમજાવો. 14
- અથવા
- મેઘદૂતમ્માં યક્ષ અને મેઘના સંબંધનું વર્ણન કરો.
- પ્રશ્ન-3 મેઘદૂતમ્માં દર્શાવેલ પ્રકૃતિવર્ણન સમજાવો. 14
- અથવા
- મેઘદૂતમ્માં દર્શાવેલ અલકાનગરીનું વર્ણન કરો.
- પ્રશ્ન-4 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) 14
1. મેઘદૂતમ્નું કાવ્યસૌંદર્ય
 2. યક્ષનો વિરહ
 3. મેઘનો માર્ગ
 4. કાલિદાસની કાવ્યશૈલી
- પ્રશ્ન-5 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (દરેકના બે ગુણ) 14
1. મેઘદૂતમ્ના કવિ કોણ છે?
(A) ભાસ (B) કાલિદાસ (C) ભારવિ (D) ભવભૂતિ
 2. યક્ષને કોણે શાપ આપ્યો?
(A) ઈન્દ્ર (B) કુબેર (C) યમ (D) બ્રહ્મા

3. યક્ષ ક્યાં નિવાસ કરે છે?
(A) હિમાલય (B) અલકા (C) અયોધ્યા (D) દ્વારકા
4. મેઘદૂતમ્ કયા પ્રકારનું કાવ્ય છે?
(A) મહાકાવ્ય (B) નાટક (C) ખંડકાવ્ય (D) ગાથા
5. યક્ષને કેટલા સમય માટે શાપ મળ્યો હતો?
(A) 6 મહિના (B) 1 વર્ષ (C) 2 વર્ષ (D) 3 વર્ષ
6. મેઘને યક્ષ શું બનાવે છે?
(A) દૂત (B) મિત્ર (C) સેવક (D) દેવ
7. મેઘદૂતમ્માં યક્ષની પત્ની ક્યાં રહે છે?
(A) અયોધ્યા (B) અલકા (C) કાશી (D) મથુરા
